

VEČERNI LIST

Posamezna številka 60 vin.

NEODVISEN DNEVNIK

Posamezna številka 60 vin.

Cene po pošti:
za celo leto . K 84.—
za pol leta . K 42.—
za četrt leta . K 21.—
za 1 mesec . . K 7.—
Za Ljubljano mesečno 7 K
za inozemstvo mesečno K 12.—
Uredništvo in uprava:
Kopitarjeva ulica št. 6
Uredn. telefon šte. 50

Krščanski socializem v dejanju.

Delavski dan v Kropi.

Ljubljana, 5. junija. Včeraj je bil za Kropo in Kamnogorico slovesen dan. Delavstvo obeh krajev je ta dan slavilo 25 letnico obstoja svoje zadrave, ki je edina te vrste v naši državi. Kovinarsko delavstvo Kroke in Kamnogorice je s to zadravo uresničilo velik del krščansko-socialnega programa. Delavstvo zadrave je samostojno, je lastnik tovarne, in samo odloča o njenem gospodarstvu. Zadrava je delo njenega ustanovitelja nekdanjega kropsarskega župnika Hoenigmanna ter njenega vnega podpornika, rajnega dr. Kreka. Zadrava je v teku 25 let spremenila zunanje lice Kroke, spremenila pa tudi socialni položaj kropsarskega delavstva. Zato Kamnogoričani in Kroparji s tako vneto sodelujejo pri zadravi; zato so se tega jubileja tako slovesnostjo udeležili.

Slavnost se je vršila v Kropi, kjer je sedež zadrave ter njena moderno opremljena tovarna. Kroparji in Kamnogoričani so se slavnosti udeležili skoro vsi brez izjeme. Došli pa so poleg številnih ljubljanskih gostov še delavski zastopniki z Jesenic in iz Trziča.

Ob prihodu v Kropo so goste pozdravili zastopniki zadrave, dekleta so pripeljala gostom šopke rododendra, orlovska godba iz Selc je svirala, na griču pri kapelici so pokali topiči, s hiš visele zastave, slavoloki so klicali: Dobrodošli! Posebno lep je bil slavolok ob vhodu v trg. Med štirimi smrekami so visele okusno urejene verige, izdelek zadrave, okraske pa so tvorili poleg zelenja vsi raznovrstni kovinarski izdelki, ki jih izdelujejo Kroparji in Kamnogoričani. Hiše so bile ozaljšane z zelenjem, narodne noše, moške in ženske, so izpolnjevale pestro in krasno sliko slavnostnega dne v Kropi.

Po pozdravih so si gostje ogledali moderno urejeno zadravo tovarno. Jeseniški delavci so izjavljali, da je kropsarska zadrava tovarna mnogo modernejše in praktičnejše urejena kot jeseniška. In še eno razliko so videli: Delavci v Kropi so gojili tuje tovarne, jeseniški pa sužnji tujemu kapitalu.

Po slovesni in peti sv. maši, pred katero je imel domači g. župnik Oblak lep storu pred tovarno vršilo slavnostno zborovanje. Načelnik zadrave tov. Gašperger je otvoril zborovanje s pozdravom na goste in vse delavske tovariše in tovarišice, ki delujejo v zadravi, se spominjal pridravnim delavskim gibanju: dekana Hoenigmanna in dr. Kreka. Na koncu je

prebral pozdravno pismo ustanovitelja zadrave dekana Hoenigmanna, ki prikovan na posteljo ni mogel prihiti na ta jubilej njegovega dela in truda z velikim navdušenjem so spremljali delavci ta pismeni pozdrav.

Nato je govoril tov. Kreka, podnačelnik JSZ., o pomenu današnjega jubileja. Omenjal je strašne delavske razmere v katerih je trpelo delavstvo pred četrt stoletjem v Kropi. Kropa je bila na tem, da izhira in izumre. Kapitalizem domačih in tujih kapitalistov je delavstvo izžemal do krvi, do smrti. Tu se je pojavila rešilna misel: zadrava! V tej zadravi je uresničen velik kos kršč. socialističnega programa. Besede, ki danes kot ogenj razvnamajo svet: komunizem in socializacija — so bile tu pred 25 leti uresničene. Naši kršč. socialni prednamci so uresničili v dejanju vse to, kar se da uresničiti od modernih zahtev svetovnega delavstva. Ni šlo brez žrtve in ne brez bojev ter trpljenja, a šlo je brez revolucije, brez krvi. Zmagala je misel ljubezni in pravice, poštenja in vesti. In na tej podlagi gradi svoje delo kršč. socializem, ki se v tem bistveno loči od materialističnega socializma in komunizma, kateri zida le na silo in pest.

K sklepu je pozival vse zadravne delavske tovariše in tovarišice na edinstvo in slovo, se spominjal Hoenigmanna in rajnega delavskega Evangelista ter v imenu desetisočev kršč. socialnih delavcev izročil zadravnim tovarišem bratski in iskren pozdrav.

Nato je pozdravil slavnost zastopnik jeseniškega kršč. soc. delavstva. V imenu trziškega kršč. soc. delavstva je izročil pozdrav Kogoj.

Nato je bila dopoldanska slovesnost zaključena. Po kosilu so bile litanije, potem pa ljudska veselica v veliki dvorani tovarniškega skladišča, ki je bila lepo okrašena. Izvrstni mešani pevski zbor je proizvajal razne skladbe na res lep način, igralci so priredili več prizorov, zunaj pa je igrala orlovska godba.

Pred veselico je g. župnik Oblak pojasnil v kratkih in temeljnih besedah zgodovino zadrave, ki je bila polna težav, predn ose je mogla zadrava razviti v to, kar je. Na koncu je omenjal še načrtov za bodoče.

Krasne slavnosti je konec. Mi pa pojdemo na delo, da povsod skušamo v dejanju na tak lep način udeležiti dr. Krekov delavski program kakor so to naredili nai tovariši v Kropi in Kamni gorici!
Bož blagoslovi delo!

Delavstvo zboruje.

Ljubljana, 5. julija. Včeraj 4. t. m. se je vršil tisočbrojni shod upokojenega tobačnega delavstva v Ljubljani. Zborovalci so napolnili veliko dvorano »Ljudskega doma« in galerij.

Delavstvo je manifestiralo za službeno pragmatiko, za stanovanjsko uredbo, za prekrbno delavcev. Tobačnim upokojenim bi se moralo doplačati 100 kron k draginskih dokladam.

Zborovalci so se izrekli solidarne z ostalim delavstvom v zadevi delavskih dopustov.

Delavska zbornica naj se pospeši.

Delavstvo se je razšlo s pozivom, da naj se solidarno vse delavstvo včlani v »Delavski zvezi«.

Govorila sta Komlanec in Zabret.

Ziri, 5. julija. Včeraj popoldne se je vršil v Dobračevi pri Zireh velik delavski shod Delavske zveze, ki je jasno pokazal, da delavska zavednost raste od dne do dne vedno bolj, in da naše delavstvo čisto

dobro loči svoje prijatelje od neprijateljev. Delavstvo zahteva brezpogojno svojih pravic in je pripravljeno, da jih na vsak način tudi izvojuje. Sklenile so se soglasno resolucije, ki jasno pričajo o globoki razsodnosti vrlega žirovskega delavstva. Glavni sklepi so:

Izreka se popolno zaupanje poverjeniku za socialno skrb g. dr. Gosarju, ki se poziva, da prav nič ne odneha od začrtane poti.

Zahteva se splošno delavsko zavarovanje za slučaj bolezni, nezgode, kakor tudi starostno zavarovanje.

Zahteva se odločno, da se delavske zbornice v najkrajšem času ustanove.

Veselični davek na ljudska izobraževalna društva naj se pod nikakim pogojem ne vpelje.

Razpišejo naj se takoj volitve.

Na shodu so govorili domači g. župnik, g. nadučitelj, tovariša Cankar in Ivan Gostinčar.

Tabor v Št. Janžu v Rožu.

Ljubljana, 5. julija. Včeraj so se zbrali koroški v slikovitem Rožu v znamenju ormožice ideala. Krasen dan je bil, velike množice so vrele iz vsega Roža v Št. Janž. Ob devetih je bil sprejem gostov na kolo-dvoru: prišli so iz Jesenic z godbo, iz Ra-

dovljice, Kranja, Trziča, Škofje Loke, Ljubljane itd. Sedem kmečkih jezdecov se je ponosno sukalo na svojih konjih, v dolgem sprevodu so krakali Orli in Orlice, domači in iz ostale Slovenije ter velika množica ljudstva. Na porobku gozda je bil po-

stavljen oltar, kjer se je vršila sv. maša. Po sv. maši je bilo zborovanje, na katerem so govorili poleg domačih govornikov (bogoslovec Blüml, kaplan Kandut itd.) v imenu Orlov. zveze prof. dr. Rožman, ki je naslikal Orla v njegovem streljenju, v njegovem smotru, njegov govor je izvenel v smislu: ako bo koroško ljudstvo prežeto tega orlovskega duha, telesno zdravo in močno, duševno proniknjeno krščanskega duha — potem ljudsko glasovanje ne bo družega, kot manifestacija.

Nato je govoril v imenu JSZ Fr. Sušnik in orisal borbo krščanskega delavstva. V boju proti kapitalizmu in imperializmu sočuvstvuje krščanski delavski proletarijat z borbo koroškega ljudstva, ki jo to bije proti nemškemu imperializmu na Koro-

škem; v borbi proti komunizmu, ki pozna le telesni dobrobit in kljub socialni krinkji prodaja slabejšega močnejšemu, prodaja mater in rod za — denar. V tej težki borbi naj bodo Orli minerji krščansko-socialnega delavstva.

Popoldan se je vršila na istem prostoru javna telovadba, ki je Rožane tako navdušila, da se je po sklepu stara rožanska mamca iskreno zahvalila Orlom in Orlicam. S tem je našel Orel toplo gnezdece v Rožu, po navdušenju sodeč, zapljuje čez ves Rož. S tem pa bo tudi krščanska delavska organizacija zacvetela. Rož stresa s sebe liberalno nadstrankarstvo, stresa s sebe komunistično »internacionalo« nemštva.

Razprava o volilnem redu.

V narodnem predstavništvu.

LDU Belgrad, 3. julija. Današnji 106. redni sestanek narodnega predstavništva je otvoril podpredsednik dr. Ribar ob petih popoldne. Tajnik Vojinovič je prečital zapisnik zadnje seje, ki je bil odobren brez izprememb. Poslanec Zlatič je postavil vprašanje na predsednika radi nedelavnosti imunitetnega odbora. Predsednik je odgovoril, da je vse ukrenil, da bi ta odbor vršil svoje posle. Znano mu je tudi to, da je predsednik odbora skliceval člane k seji, člani pa niso došli. Sedaj hoče tudi predsednik sam pozvati člane odbora brzojavno, naj pridejo v Belgrad, ker se jim v na-

sprotne primeru odtegnejo dnevnice. Za tem je prešla zbornica na dnevni red: Debata o volilnem redu. Debata se je vršila popolnoma gladko. Paragrafi 16 do 97 so bili sprejeti, kakor so bili predlagani od odbora. Nato je zaključil predsednik sejo ob polsedmih zvečer ter določil prihodnjo za ponedeljek ob štirih popoldne.

LDU Belgrad, 4. julija. V jutrišnji seji narodnega predstavništva se bo razpravljalo 80. člen volilnega zakona, ki se tiče vprašanja o količniku. Ker je to zelo važna točka, sodijo, da bo razprava o tem členu trajala dve do tri seje.

Italijanski škandal v zasedenem ozemlju.

Italija in Albanija.

LDU Rim, 2. julija. Škandal v »osvojenih krajih«, v katerega so zapleteni razni visoki italijanski dostojanstveniki, se ne more več skrivati. Tudi vlada sama je v torkovi seji zbornice prikrilo priznala, da je bila njena politika v takozvanih »osvojenih krajih« precej umazana. Ko je socialni demokrat Cosattini predložil resolucijo, ki se glasi: »Zbornica, doznavši za nezasišane škanđale, ki so se pojavili v civilnih in vojaških upravah v zasedenih krajih, pri čemer so se odkrito žalile bolesti in beda onega nesrečnega prebivalstva, smatra, da se ti škanđali niso mogli izvršiti brez soudeležbe gotovih politično odgovornih oseb in poziva vsled tega vlado, naj predlaga, da se uvede parlamentarna preiskava, ki naj ima največji delokrog«, — ni vstal nihče, ki bi si bil upal ugovarjati očitanjem prejšnjemu ministrstvu v tej zadevi, pač pa je ministrski predsednik izjavil, da vlada ne more sprejeti prvega dela resolucije zaradi njegove oblike, dočim sprejema drugi del, v katerem se pozivlje vlada, da uvede parlamentarno preiskavo. Tako je Giolitti priznal upravičenost predlagane resolucije, a si je obenem zagotovil tudi nadaljnjo podporo tistih, ki so pri stvari prizadeti, vsaj dokler se preiskava ne dokonča. In res je bil v glasovanju prvi del resolucije odklonjen, a drugi sprejet. — Nato se je razpravljalo o albanskem vprašanju. Socialni demokrat Maffi in drugi so predložili to-le resolucijo: »Zbornica kot tolmač soglasnega mišljenja dežele, ki se je pokazala protivna vsaki vojni in vsaki vojaški pustolovščini, tudi potom vojaškega upora, smatra z druge strani kot od-

krito nesoglasje vladne izjave o albanski neodvisnosti, ker vlada nadaljuje zadrževanje italijanskih zasedbenih čet v Albaniji, ter je sklenila, naj se čete kratkoma umaknejo iz Albanije.« — Ministrski predsednik Giolitti, ki je že precej položil orožje glede tega vprašanja, je izjavil, da smatra za nepotrebno ponavljati izjave, ki jih je podal v minulih dneh o albanskem vprašanju. Kakšna je vladna politika v tem vprašanju, je že jasno. Mi ne pošiljamo čet v Albanijo, je rekel ministrski predsednik, delamo na vse načine, da postane neodvisnost Albanije popolna in se pogajamo sedaj neposredno z vlado, ki obstaja sedaj v Albaniji, da rešimo vse spore. — Ko se bodo ti spori odpravili, kar smatra govornik za gotovo, ne bo s te strani nobene nevarnosti za vojno. V Maffijevo resoluciji se predlaga, naj zbornica kratkoma sklene, da se čete umaknejo. Toda jasno je, da je vladi nemogoče brzojaviti, naj čete odidejo, dokler se ne dokončajo pogajanja, ki so v teku; samo zaradi tega ne more vlada sprejeti te resolucije. Vršilo se je nato glasovanje o Maffijevo resoluciji, ki je bila odklonjena z 248 glasovi proti 108. — Končno se je razpravljalo na današnji seji, ali naj se odobri začasni šestmesečni proračun. S socialno-demokratske strani so bili odločno za to, da se ne odobri šestmesečni proračun, ker ne odobravajo vladne politike in ker nočejo dati vladi možnosti, da bi zaključila, kadar se ji zljubi, zasedanje zbornice. Tajno glasovanje o tem vprašanju je dokazalo, da je 316 poslancev za odobritev šestmesečnega proračuna, a 91 proti odobritvi.

UPORI V ITALIJI.

LDU Lugano, 3. julija. (Dun. KU) »Corriere della Sera« poroča, da se oborožene tolpe kmetijskih delavcev potikajo in pleni-jo v pokrajini Bari. Na veleposestnike vršijo pravi pravcati lov in požigajo veleposestva in vile. Besnost poljedelskih delavcev je velika, ker so imeli pri spopadu z veleposestniki na konjih šest mrtvih in 38 hudo ranjenih.

MINISTRSKI SVET.

LDU Belgrad, 4. julija. Na včerajšnji seji ministrskega sveta, ki je trajala od desetih do ene popoldne, je minister za notranje stvari poročal o uspehih svojega inspekcijskega potovanja po južnih krajih naše države ter predlagal odredbe, ki se

naj ukrenejo in v svrhu zagotovitve javne varnosti in ki jih je ministrski svet tudi odobril. Sprejet je bil tudi predlog namestnika ministra za trgovino o sporazumu s češkoslovaško republiko glede izvoza gotove količine moke in pšenice iz naše države. Razen tega je ministrski svet razpravljal o drugih važnih vprašanjih, ki so bila na dnevnem redu.

LDU Belgrad, 4. julija. V včerajšnji seji se je bavil ministrski svet tudi z vprašanjem preosnove pokrajinskih vlad. Vendar pa v tej seji to vprašanje še ni bilo rešeno.

UREDITEV URADNIŠKEGA VPRAŠANJA.

LDU Belgrad, 4. julija. Pri vseh državnih oblastih se je pričelo delo radi raz-

poreditve uradnikov po novi uradniški razporedbi. Vsi starejši uradniki, ki so brez kvalifikacije in ki se sedaj nahajajo na višje mestih, ostanejo tudi nadalje, vendar pa v bodoče ne bodo več napredovali.

POVIŠANE PLAČE ŽELEZNIČARJEM.

LDU Belgrad, 4. julija. S sklepom ministrskega sveta so povišane prometnemu osebju na železnicah plače za 50 %.

TOBAČNE TOVARNE.

LDU Belgrad, 4. julija. Uprava državnih monopolov je prevzela v svojo režijo tobačne tovarne v Ljubljani, Zagrebu in Celju? ter jim dovolila kredit za nabavo materiala v Holandiji.

ZA POPRAVO ŽELEZNIC V SRBIJI.

LDU Belgrad, 4. julija. Ministrstvu za promet je odobren kredit 100 milijonov dinarjev za popravo železniških objektov v Stari Srbiji, ki jih je sovražnik pri svojem umiku porušil.

HOTELIRJI NAJ ZNIZAJO CENE.

LDU Belgrad, 4. julija. Podžupan belgrajske občine je pozval včeraj k sebi belgrajske hotelirje in restavratrje, ter jih opozoril na njihovo dolžnost, na katero so pozabili, da naj namreč tudi oni znižajo v svojih prostorih cene živil.

ITALIJANI SE BOJE JUGOSLOVANOV.

LDU Trst, 3. julija. Glasilo republikancev »Emancipazione« objavlja naslednje izjavo: »Razširjajo se govorice, da pokušajo Jugoslovani izrabiti gibanje, ki pretresa naš narod, in vdreti v Julijsko Benečijo. Iz Ljubljane poročajo o napitnici, ki jo je Aleksander Srbski imel tamkaj in katera se je jasno nanašala na zahteve, ki jih Jugoslovani gojijo do te naše pokrajine. Upajmo, da je ta vest eden tolikih alarmov, ki se kasneje razblinjajo. Napitnice Aleksandra Karađorjeviča jemljemo na znanje, ne da bi ji pripisovali poseben pomen. Na vsak način je dobro, da na oni strani demarkacijske črte vedo, da je zaman vsak up, da se razcepijo stranke v Italiji v trenutku, ko bi slovanski nacionalisti hoteli iztegniti svoje roke po tem ozemlju. V svoji hiši smo gospodarji in smemo razpravljati in se boriti za svoja načela in svoje ideje. Oni tam na oni strani meje naj se zabavajo z našimi boji, ako jim to dovoljuje njihova lastna srbečica, toda roke naj držijo proč. Kajti oni dan, ko bi se pri Jugoslovanih opazil le najmanjši znak kake invazije, bi našel ves narod pripravljen, da vrže sovražnika med njegovo gorovje. Ni treba naglašati, kako stališče bi mi zavzeli oni dan. Dostikrat smo že nedvomno dokazali svoj čut dolžnosti. Zastavo, ki smo jo spravili dne 3. novembra 1918, bomo razvili in se strnili okoli nje, s spomini na vse naše mrtve v srcih.«

Zakaj padanje cen.

Cene padajo, — hvala Bogu! — Težko smo že pričakovali tega dne, dolgo ga ni bilo, in smo že obupavali, da ne doživimo več normalnih razmer. Nismo se pa doslej zavedali, da mi sami povzročamo druginjo. Poleg raznih drugih okolnosti, ki povzročajo druginjo, ni v zadnji vrsti naša skrb, da blaga zmanjka, da se podražijo. Vzrok je bila tudi nenastitnost posameznega trgovca in posameznega konzumenta.

Vsak je nakupil, kolikor je dobil, četudi ni rabil. Vsak si je mislil: izgubiti ne morem, saj je vedno dražje. Če bo cena padla, bom pa prodal. Na ta način je moral zmanjkati blaga, če bi ga bilo še toliko. Ceno blagu določa še vedno povpraševanje po blagu, količina blaga, ki se nahaja na trgu, dejstvo, če je več ponudb kot povpraševanja. Če vsak kupi mesto 5 kg 20 kg, potem mora biti dražinja. In to se je pokazalo sedaj ob tej krizi, ko cela Ljubljana, ni imela moke za 14 dni. Ker pa se je čulo, da cene padajo, ni nihče kupil nobene moke, vsled česar se ena in ista moka prodaja že 2 meseca. Enako pri drugem blagu. Vsak naj kupi le toliko, kolikor rabi za bližnje dni, za en teden ali 14 dni, potem pa ne bo tako neznozne dražnje. Če bi konzumentje samo 1 mesec ne kupili nobenega mesa, bi cena mesu gotovo padla najmanj za četrtino, če ne več. Enako z vinom itd. Seve brez jedi biti 1 mesec ni mogoče, mogoče je pa zdržati se gotovih predmetov za gotov čas.

Sedaj padajo cene iz dveh razlogov: Prvič, ker se nam obeta obila letina, vsled česar producenti, kakor tudi trgovci, ki imajo velike zaloge, tišče z blagom na trg. Vsled tega je večja ponudba. Konzument pa, ki ve, da bodo cene padle, čaka in ne kupuje, vsled česar je na trgu vedno več blaga, pa vedno manj nakupovanja, kar ceno pritiska navzdol. Vsak si misli: Rajše dam danes 1, 2, ali več kron ceneje, kot čez nekaj mesecev polovico ceneje itd. Drugi vzrok je pa zboljševanje naše valute in padanje tujih valut. Blago, ki pride preko Italije, se je moralo preje plačevati v lirah. Za liro je bilo pa treba dati 8 naših kron. Danes velja lira le 4 do 5 naših kron. To pomeni polovico nižje cene, četudi je cena v lirah ena in ista. Isto je z dolarji,

ki so stali preje nad 200 kron, danes pa le nekaj nad 50 kron.

Konzument naj torej še štrajka in še čaka!

Politične novice.

+ Ne vedo, kaj delajo. Nikoli nismo imeli velikega mnenja o liberalni politični pameti in notranjem poštenju, toda kar počenjajo liberalci po regentovem obisku, je naravnost nepojmljivo. Kakor histerična ženska, ki si brez vsakega razloga prilašča predpravice do kake stvari ali osebe, besne in zmerjajo, sumničijo, denuncirajo in se spakujejo nad SLS, ker je ljudstvo, ki je v njej zastopano, regenta Aleksandra, kot predstavitelja naše svobode in samostojnosti, sprejelo tako sijajno. Srbi in celi svet je takrat pričakovaje gledal na nas in neizmerno veliko — morda vse je bilo odvisno od tega, kaka čustva in kako mišljenje pokaže hrvaško in slovensko ljudstvo ob regentovem obisku. In tu so doživeli tisti, ki naši državi hočejo dobro, največje zadoščenje, dobili dokaz, da je Jugoslavija edina in trdna. Zato so tisti, ki Jugoslaviji žele slabo in so gojili črne nade, da razpade in postane njihov plen, glasno ali tiho škrtali z zobmi. In čudno — med temi poslednjimi najdemo tudi naše liberalce. Regenta in Srbe ter s tem ostali svet prepričujejo, da je bil ves sprejem v Sloveniji le njihovo »delo«, klerikalci radovoljno niso nič sodelovali, v kolikor pa so to storili prisiljeni, so uganjali golo hinavščino, v resnici pa pravoslavnega vladarja in vse njegovo plemo črtijo in do smrti sovražijo. »Klerikalno« pa je — pomnite dobro! — celokupno slovensko ljudstvo, to se pravi: slovenski narod je veren narod in tisti del inteligence in njenih žrtev, ki so se izneverili veri svojih očetov, so njegova suha veja. Potemtakem ves sprejem prestolonaslednika v Sloveniji ni imel nobene vrednosti, nobenega pomena — bil je le izraz neznanega dela Slovencev, ki so se izločili iz celote, v ostalem pa komedija. Ne moremo si misliti, da bi si bili liberalci v svesti tega svojega početja, marveč jih je morala strankarska strast oslepiti tako, da ne vedo, kaj delajo. Imamo zavest, da smo se ob regentovem obisku skrbno izogibali vsega, kar bi dišalo po bizantizmu — pa vendar to demokratom ni prav. Seveda brez bizantstva pri njih nobena stvar ni nič vredna. Ali so ti državotvorni elementi zrela za svobodo, da je ne zna ceniti in da nima nobenega čustva plemenskega in državnega edinstva? Ako bi bilo to res — kaj bi pač pomagal regentu in državi kričaski patriotizem pešice Irakarjev, kapitalistov in oštirjev? To naj pomislijo demokrati in zahvalijo Boga, da smo doživeli ob regentovem obisku to, kar smo — ako imajo še kaj pameti v glavi in pravega domoljubja v srcu.

+ Gospoda brez takta. Kakor pri nas, se demokrati tudi na Hrvaškem rujejo s političnimi nasprotniki, kdo je bil ob regentovem obisku bolj na solcu, kdo manj, kdo je bolj patriočen, kdo se je vsiljeval in bil ob regenta zavrnjen itd. Ali se vsa ta demokratska gospoda res ne zaveda, kako brez takta je to prerekanje, kako neevropske manire kaže celemu svetu. Ali se ne zaveda, da mora s tem pokazati vse veselje, ki ga je kdo imel nad lepim sprejemom, pokazati vtis, ki ga je napravil na znotraj in zunaj?

+ Ponesrečen politični štrajk komunistov v Splitu. Dne 1. t. m. so vpriporili komunisti političen generalni štrajk, ki se je pa ponesrečil, ker je veliko delavstva delalo dalje, a tudi drugi so štrajkali proti boljši lastni volji. Drugi dan so komunisti vpriporili izprevod po mestu in razbili okno neke tovarne. Tedaj je prišla policija in komunisti so zbežali na vse strani. Policija jih je zasledovala in zaprla okoli 100 oseb, komunistične voditelje Prkusića, Gabrića, Baljakaša, Maksimovića pa izgnala iz Splita. Delavstvo se je domalega polnoštevilno vrnilo na delo.

+ Demokratje in ženske pravice. Demokratska »Riječ« piše v poročilu o kongresu jugoslovenskih ženskih društev, ki se je minoli teden vršil v Zagrebu: »V naši demokratski državi ženskam sploh ne bo treba osvajatih ustavnih pravic, ker jih bodo dobile avtomatično...« Posebno, če bodo vlado imeli v rokah demokrati!

+ Jugoslovenski ženski kongres v Zagrebu je sklenil, da se bo Savez ženskih društev imenoval poslej »Narodni ženski savez Srpkinja, Hrvatice in Slovenke«; svoj sedež ima v Belgradu. Vsa obstoječa ženska društva in organizacije delujejo tudi v bodoče popolnoma samostojno in bo Zveza samo okvirna organizacija. Za prvo predsednico je bila izvoljena gospa Kristić iz Belgrada.

+ Vojaška diktatura na Poljskem? Poljski se njena lahkomiselnost, s katero se je zagnala v vojno proti Rusiji, ko ni bila na tako podjetje niti najmanj pripravljena, britko plačuje. Pognala je vsaj začasno v boljševiški tabor vso Rusijo, ki pač ne more prekrizanih rok gledati, ko stre-

mi poljski imperializem na Črno morje. Ruske armade zmagojejo nad Poljsko, ki je v notranjosti še vsa, kakor je bila začasa svetovne vojne: razdejana, oplenjena, neurejena. Njen položaj je tak, da so prišli politični krogi do prepričanja, da je potrebna vojaška diktatura. V tem pravcu se v Varšavi vrše posvetovanja med vlado in voditelji strank. Pravijo, da ni drugega izhoda.

+ Krasinova pogajanja v Londonu so se prekinila, ker je Krasin odpotoval v Moskvo, da dobi pri sovjetski vladi nova navodila in pooblastila. Anglija zahteva predvsem, naj Rusija ustavi vsak napad na angleške interese na vzhodu.

Dnevne novice.

— Mih. Vošnjak je umrl 2. julija v Švici.

— Nov prosvetni dom v Hrušici pri Ljubljani je otvorilo Katol. slov. izobr. društvo v Hrušici ob svoji 10letnici dne 4. julija 1920. Po sv. maši pri Božjem grobu je bil blagoslovljen »Naš dom«, lična, praktična zgradba, ob 4. uri pa je privedlo ljubljansko orlovsko okrožje lepo izvedeno javno telovadbo, nakar se je razvila zmerna ljudska veselica do 8 ure zvečer.

— Pomagajmo stradajoči slovenski deci na Dunaju! Jugoslovensko pripomočno društvo na Dunaju organizira akcijo, da bi jugoslovanski otroci, bivajoči še na Dunaju, prišli za čas počitnic v domovino, ker umirajo na Dunaju od gladu. Od teh otrok je 172 dečkov in deklic, v starosti od 6 do 14 let, pristojnih v Slovenijo. Jugoslovensko pripomočno društvo prosi, da bi sprejete te otroke slovenske rodbine v brezplačno oskrbo za čas šolskih počitnic. Poverjeništvu za socialno skrb, oddelek za zaščito dece in mladine v Ljubljani, sprejema prijave rodbin, ki bi prisločile na pomoč našim mladim rojakom. Pričakujemo, poznavajoč požrtvovalnost Slovencev, da se bo oglasilo v najkrajšem času toliko rodbin, da porazmestimo vso prijavitelno deco. Ker je zadeva nujna, prosimo, da bi se prigrasile rodbine do 11. julija t. l. na naslov: Poverjeništvu za socialno skrb v Ljubljani, oddelek za zaščito dece in mladine.

— Liberalni konzumarji. Prejeli smo: Cene padajo, kar je zelo neprijetno za vsakega, ki ima kako pomembno zalogo. Naši Litijčani, ozir. Šmartničanje, si pa znajo pomagati. Ekonom, hoče napraviti v Šmartnem pri Litiji svoj konzum in poslovdnja tega konzuma naj bi bila Lesković in Gruden, dva trgovca, ki doslej konzumov nista imela preveč pri sru. Seve, če danes Ekonom prevzame njih trgovino z vso zalogo, je to jako ugodna kupčija, ki jo naredita možakarja. Znebita se preteče škode, za garancijo dobija člane, katerim sta določila deleže samo po 20 kron, zato, da bi jih več sedlo na ta lim, onadva bosta pa pod okriljem Ekonoma, lepo nadalje kupčevala. Veseli nas edino spoznanje, da so celo liberalni mogotci trgovskega stanu prišli do prepričanja, da je konzum najpopolnejša oblika trgovine. Naj najdejo mnogo posnemalcev, potem bo boj mnogo lažji, ker se bomo bili le za načela, ne več za žepa. Konzumar.

— Vojaške delavnice v Zagrebu. V Zagrebu se ustanove vojaška monturna skladišča, v katerih bo zaposlenih 160 ženskih delavnic moči (strojnih šivilj) in 80 civilnih čevljarjev.

— Zelo nevaren tat v Rušah prijel. — Kovaški pomočnik Karel Vidic iz Ljubljane, ki je že bil osemkrat zaradi različnih tatvin v ječi, ker je kradel konje, kolesa, denar in vse, kar mu je prišlo pod roko, je bil zopet aretiran v Mariboru. Ker je Vidic vojaški begunec, ga je orožniška postaja v Rušah izročila vojaški oblasti.

— Stara Vas pri Zireh. V noči od 27. na 28. m. m. je bila ukradena posestniku Vinkotu Demšarju iz Stare Vasi 6 m dolga in 3 m široka 1000 kron vredna rantaha za pokrivanje voz.

— Brzovjavne pristojbine v prometu z Avstrijo. Počenši s 1. julijem t. l. je v brzovjavnem prometu z Avstrijo pristojbina za eno besedo 24 par ali 96 vin, minimum 2 dinara 40 par ali 9 kron 60 vin. Za časopisne brzovjavke se plačuje za 50 % znižana pristojbina. Meteorološke brzovjavke so pristojbine proste.

— Privatni brzovjavni in telefonski promet v Bosni in Hercegovini. Št. 30403/III—1920. V Bosni in Hercegovini je počenši s 27. junijem vzpostavljen neomejeni zasebni brzovjavni in telefonski promet brez cenzure.

— Predrzen napad v Dolenji Vasi pri Polhovem Gradcu. Dne 30. junija t. l. je prišla 72 letna Neža Kožuh v vrta v hišo v Dolenji Vasi pri Polhovem Gradcu. Ko je prišla notri, je zagledala v veži neznanega ji moža, ki je vzel pravkar mleko z omare. »Kaj imate tu opraviti?« ga je vprašala. »Malo mleka sem vzela!« je odgovoril neznanec, potegnil samokres, ga nameril na Kožuhovo in zaklical nad njo: »Precej mi pokaži, kje je denar, drugače te bom!« Starka je odgovorila, da nima

denarja in je zbežala na prosto in hitro na pomoč domače, ki so delali na vrta ku. Zločinec je še zakričal nad njo, da ne kriči in je zbežal v bližnji gozd. Ko mu je slabo obnesel: Neži Kožuhovi je nesel 60 kron, Jeri Majerjevi pa 2 krom pol kg masti. V polhovgrajski okolici povzročil novi roparski napad velikega Z aretacijo in obsodbo Gorjanca na polhovgrajski okolici še niso prepoznali. Nedavno je bil podoben rop izveden v Setnici, v kateri je nastopal Gorjanec katerega slucaju se je itak domnevalo, da je imel zločinskega tovariša. Zadnji Polhovem Gradcu je pa zelo podoben jančevemu nastopu.

Ljubljanske novice.

lj Ljubljanski konzumarji imajo tek. m. to je v sredo na dan sv. Cirila Metoda na Rožniku cerkveno opor. Pred 25. leti na ta dan je bila ustanovljena prva prodajalna našega ljubljanskega delavskega konzumnega društva, s sv. mašo na Rožniku, katero opravil naš rajni dr. Krek. Sv. mašo opravil glavni delavski tajnik g. Komljanec in sicer ob 6. uri zjutraj. Komljanec in sicer ob 6. uri zjutraj, ki imajo veselje in priliko in niso prezaspani, prav vladno vabi odbor v vdeležbi. Naslednjo nedeljo dne 11. m. bo pa na vrtu društvene hiše naški cesti št. 15 sestanek članov pri njenih mizah. Začetek ob 5. uri popoldne. Dostop imajo le člani in njih družine.

lj Nezaslišan škandal na Kodelju. O tem smo prejeli naslednje poročilo: nedeljo 4. julija je ob praznovanju nju novega doma sodelovalo tudi okrožje. Sodelovati je hotel tudi pomočnik 19 letni Ludovik H. iz Kodelja v pomoč št. 53, podnačelnik Orla v Hrušici. Nastopiti je hotel v kroju pri blagovnjaku doma. Ko pa se je hotel zjutraj v orlovski kroj, so nastopili proti njemu oče, brat in sestra, ga zmerjali s in drugimi sramotilnimi izrazi ter pretili, da ga nikakor ne bodo pustili, če se in iti iz hiše, četudi ga bo treba žiti cel dan. Ludovik je zastoj ugovoril in prosil, naj ga izpuste, nazadnje je prettil, da bo naznanil orožnikom, če vičeno kratekne svobode. Tedaj sta postopila proti njemu: oče (železničar, inist) z železnim likalnikom, brat (Sokol, brez službe), po izjavah sosedov lomržen verižnik)) pa s palico. Tepla ga do krvavitve iz več ran, dokler ni svo gov klicanje niso prihiteli ljudje, kaj se godi. Ludovik jima je medtem čil skozi okno, sicer bi ga bila seve tepla, če ne naravnost ubila, kakor prettila. Sicer sta oče in brat že preje zbadala in sramotila zaradi njegovega skedga prepričanja, pomagala je tudi (Sokolica), do tega nezaslišanega nastopa pa sta mogla priti po sodbi sosedov vsled hujskanja svojih somišljenikov. segla nista s terorjem ničesar in kakor da so mnogi ljudje, ki so videli, slišali o tem nasilju, spoznali, kako sumunisti in Sokoli (Lojze H. je član Sokolstva I v Ljubljani) predstavljajo svobodo in ljenja; Orel Ludovik H. je pri okrožni lovski telovadbi nastopil in bil splošnega sočustvovanja. Ta dogodek sno priča, kakšne sardove rodi konzumnstva in Sokolov, ki s palico in konzumom do krvi pretepajo svoje rodne in brate zaradi njihovega mišljenja, in versko. Zahtevamo, da ta slučaj na ljevem št. 53 preišče pristojna oblast, ima med sosedmi dovolj na razpolago.

lj V nunski cerkvi je bil danes den zavoj. Kdor ga je vzel, naj ga doma vrne cerkveniku nunske cerkve zakristiji.

lj Nobel tatovi. Gostilničarki Pětanovi na Gosposvetški cesti št. 60 bilo ukradenega iz gostilniške sobe vrednosti 490 kron. Detektivni g. v noga nadzornika Ljubiča so izsledili v osehah bratov Kobala Ernsta in jana in bratov Pohore in našli v njih nahrbtnikih ukradenega blago. Pri Kobalih so našli tudi veliko tesarsko kiro, lastnino Jožefa Moharja, katero je bila s 300 kronami ukradena. Pri lovih so našli organi g. Ljubiča 3 dolatov, o katerih ne more povedati, kje jih je bil. Kobalovi in Pohorejevi so živeli nobel: kar v kočiji so se vozili okoli pili so si tudi velik nož za 40 kron, ga bodo zaklali.

Širite »Večerni list«!

Odgovorni urednik Jože Rutar. Izdajatelj konzorcij »Večernega lista«. Tiska »Jugoslovenska tiskarna« v Ljubljani.